

วิกฤตีสมนไพรไทย นักวิชาการจี้รวมฐานข้อมูล สืบทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน

สก๊อปพิเศษ

นักอนุรักษ์-หมอยาพื้นบ้านโอด สมุนไพรไทยวิกฤติ หลายชนิดสูญหาย ต้องนำเข้าจากเพื่อนบ้าน ถูกคั่นเสียเงินฟรีบ่อยครั้ง ขณะที่นักวิชาการแนะนำรวมฐานข้อมูล-องค์ความรู้ พร้อมส่งเสริมให้สืบทอดภูมิปัญญา เพื่ออนุรักษ์อย่างยั่งยืน

เวทีเสวนา “สมุนไพรจะหมดป่า ยาไทยจะไปทางไหน” ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งภายในงานมหกรรมอาหารและสุขภาพวิถีไทครั้งที่ 2 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้ ที่อิมแพค เมืองทองธานี ถือเป็นเวทีที่ทำให้เราต้องกลับมาทบทวนเรื่องของสมุนไพรไทย ซึ่งนับวันจะถูกกลืนเลือน

นายสิงห์ บรรเทาโสม รมยาพื้นบ้าน จ.อุดรธานี กล่าวว่า ก่อนหน้านี้ชุมชนมีสมุนไพรในท้องถิ่นค่อนข้างมาก สามารถหาได้ตามหัวไร่ปลายนา หรือในป่าชุมชน แต่เดี๋ยวนี้สูญหายไป ทำให้การเก็บยารักษาโรคพื้นบ้านของหมอยาสมุนไพร

ยากขึ้น เพราะแต่ละโรคก็อาศัยสมุนไพรหลายชนิดผสมกัน บางชนิดต้องโทรศัพท์สั่งซื้อจากฝั่งลาว เช่น แอ้ม กับ ม้ากระเทียม ในเมืองไทยมีเหลือน้อยมาก และการสั่งซื้อก็ตรงกับความต้องการบ้าง ไม่ตรงบ้าง หลายครั้งที่พบว่า เป็นเพียงสมุนไพรที่มีบางส่วนคล้ายกับสมุนไพรที่สั่งซื้อ แต่ไม่ใช่สมุนไพรชนิดที่ต้องการ ก็ต้องยอมเสียเงินฟรี

“วิถีชีวิตเปลี่ยนไป ทำให้ต้องหาวิธีอนุรักษ์พืชสมุนไพรอย่างจริงจังมากขึ้น หากเป็นสมัยก่อน ได้กล้าสมุนไพรมา หมอยาสูงอายุจะหาไปปลูกในป่าชุมชน ป่าช้า ดอนปู่ตา ไม่มีคนอื่นให้ความสนใจ แต่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา กลุ่มครูให้ความสนใจพืชสมุนไพรมากขึ้น รู้ว่ามีหมอยาได้กล้าสมุนไพรมาปลูกก็จะพานักเรียนมาดู ทำให้เด็กรู้จักพืชสมุนไพรทางอ้อม” นายสิงห์ กล่าว

นายสมโรจน์ ล้ำราญชลารักษ์ นักอนุรักษ์นิเวศน์สมุนไพร จ.แพร่ กล่าวว่า เมื่อพูดถึงสมุนไพรต้องยอมรับว่าแต่ละภูมิภาคแทบจะสูญหายไปแล้ว ทั้งยังพูดกันเสมอว่าถ้าไม่มีก็ไปซื้อที่ลาวได้ เช่น ว่านข้าวเย็นเหนือ แต่ตอนนี้แม้แต่ในลาว

หน้า

Naew Na
Circulation: 600,000
Ad Rate: 900

Section: โลกธุรกิจ/ภูมิภาค

วันที่: ศุกร์ 3 กรกฎาคม 2558

ปีที่: 36

ฉบับที่: 12493

Col.Inch: 79.73

Ad Value: 71,757

หน้า: 14(ล่าง)

PRValue (x3): 215,271

คลิป: ชาว-ดำ

หัวข้อข่าว: สก๊อปพิเศษ: วิถีชีวิตคนไทยหน้าวิชาการจิวรรฐานข้อมูลสืบทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน

ก็สูญหายไปเช่นกันจากการเปิดให้จีนเข้ามาสัมปทานป่า ดังนั้น ในอนาคตอันใกล้ถ้าสมุนไพรหมดป่า หมอยาพื้นบ้านก็คงต้อง เลิกอาชีพโดยปริยาย ทั้งที่ผ่านมามีกฎหมายบังคับให้เลิกยังไม่ สามารถบังคับได้

“กระทิงหอม ที่เป็นไม้ล้มลุกที่มีมากใน จ.แพร่ ยังเหลือ

อยู่น้อยมาก ในพื้นที่แหล่งต้นหอมตายหมด ชาวบ้านต้องใช้ ครามย้อมผ้าแทนหอม และเครือข่ายหมอยาพื้นบ้าน ก็รณรงค์ให้มีการปลูกหอม ทั้งเพื่อเป็นยาและให้เป็นพืชเศรษฐกิจ เนื่องจาก ตามภูมิปัญญาพื้นบ้านพบว่าหอมสามารถช่วยลดอาการไข้ลงได้ ขณะเดียวกันคิดว่าถ้านำสมุนไพรที่สูญหายหรือใกล้สูญหาย กลับมาฟื้นฟู ก็ต้องดูแล และใช้อย่างระมัดระวังด้วย จะได้มี ใช้อย่างเพียงพอไม่ต้องไปเสาะหาจากประเทศอื่นๆ อีก” นายสมโรจน์ กล่าว

ด้าน ดร.อุษา กลิ่นหอม ผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพร จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กล่าวว่า มีคนใช้สมุนไพร 2 กลุ่มหลัก คือ คนในเมือง และหมอยาชนบท ซึ่งกลุ่มหลัง รู้จักพืชสมุนไพรค่อนข้างดี ไม่น่าเป็นห่วงมากนัก แต่กลุ่ม แรกถ้าขาดองค์ความรู้ ก็อาจแยกพืชสมุนไพรที่คล้ายกัน แต่สรรพคุณต่างกันไม่ออก เช่น ตะกวง หรือกำแพงแก้ช้ำขึ้น จากประสบการณ์เดินป่ามาหลายสิบปี พบแค่ครั้งเดียว ที่ จ.อุดรธานี แต่มีพืชอีกชนิดหนึ่ง คือกำแพงเจ็ดชั้น ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก จนคนไม่รู้อาจคิดว่าเป็นชนิด เดียวกัน

ฉะนั้นต้องจัดทำฐานข้อมูลทั้ง 2 วง คือวงหมอยา พื้นบ้าน กับวงคนเมือง ว่าอะไรเป็นสมุนไพรพื้นบ้าน และเป็นที่ ต้องการ นอกจากนี้ยังต้องมีการศึกษาวิจัย และสร้างแหล่ง เรียนรู้ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ส่งเสริมให้โรงเรียน เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุกรรมในโรงเรียนเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ทางภูมิปัญญา แต่ครูไม่เข้าใจ พอจะมีคนมาตรวจหรือดูงาน ก็ซื้อชิงช้าโต๊ะไคร้ปลูกเฉพะหน้าไป การส่งเสริมให้เกิดการ สืบทอดภูมิปัญญา หรือองค์ความรู้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่ ควรมองข้าม

การฟื้นฟูการใช้สมุนไพรไทยก็เป็นไปอย่างก้าวกระโดด โรงพยาบาลของรัฐมีการใช้สมุนไพรเยอะมาก และหน่วยงาน อื่นๆ ก็ใช้มากขึ้นเรื่อยๆ แต่สมุนไพรกลับลดลง เช่น ขมิ้นชัน พืชใกล้ตัวที่ไม่เป็นยาอย่างเดียว แต่ใช้ในอุตสาหกรรม เครื่องสำอางด้วย บางช่วงจึงขาดแคลน และต้องนำเข้าจาก พม่า และกระทบหนักเมื่อมีการปิดด่านชายแดน

อย่างไรก็ตาม แม้สมุนไพรในป่าจะวิกฤติ และปลูก ได้ไม่ทันสถานการณ์ แต่คนกลุ่มหนึ่งก็พยายามทำอยู่ และ ให้กลุ่มคนเมืองที่มีความเข้าใจเรื่องนี้เข้ามาสนับสนุน ขณะเดียวกัน ยังถึงเวลาต้องปฏิรูปกรมป่าไม้ เพราะนำเมล็ดพันธุ์พืช ต่างประเทศมาเพาะแล้วแจกให้ประชาชนหรือหน่วยงาน ต่างๆ ปลูก ทั้งที่น่าจะพิจารณาตามภูมิโนเวศน์เป็นหลัก